

NAŠA MALINOVÁ

Noviny občanov obce Malinová

II. ročník

Číslo 2/2021

VĎAKA ZA OBČIANSKU STATOČNOSŤ

Vážení občania!

Do tohto roka sme vstupovali s optimizmom. Dúfali sme, že pandémia, ktorá nás v mnohých oblastiach života obmedzuje začne ustupovať. Opak je pravdou. Nepomohlo, že sme v obci zorganizovali tri kolá antigénového testovania dospelaj populácie na ochorenie Covid - 19, s relatívne nízkou pozitívnou pretestovaných. Situácia sa nezlepšila, ale skôr zhoršila. Protiepidemické opatrenia vláda naďalej sprísňuje. Ba zaznamenali sme v Malinovej už aj vážnejšie chorých a žiaľ, aj prvé obeť. Dokonca celý obecný úrad musel byť 14 dní v karanténe. A v súčasnosti stále platia prísne organizačno-prevádzkové opatrenia. Ak si potrebujete na obecnom úrade niečo vybaviť, chcem vás požiadať, aby ste uprednostnili telefonickú a e-mailovú komunikáciu. Osobný kontakt prosím obmedzte a využívajte iba v nevyhnutných prípadoch. Aj preto sme predĺžili výber daní na rok 2021 do konca júna.

Napriek súčasnej nepriaznivej situácii dovoľte, aby som vám milí spoluobčania poďakoval za doterajšiu trpezlivosť a zodpovednosť, za vašu občiansku statočnosť v týchto ťažkých časoch. Vďaka patrí všetkým, ktorí obetavo pomáhali pri organizovaní spomínaného testovania, ale tiež zamestnávateľom, podnikateľom a živnostníkom, ktorí robia všetko preto, aby dopady pandemických opatrení boli na občanov čo možno najmenej bolestivé. Snaží sa o to aj obec. Po nariadení povinnosti používať vo všetkých interiéroch namiesto rúšok drahšie respirátory, zakúpili sme ich a zdarma rozdali starším občanom nad 65 rokov veku. Každému po dva kusy týchto ochranných pomôcok do poštových schránok.

Život nemôže zastať. Chcem vás ubezpečiť, že obec, poslanci a všetci zainteresovaní pokračujú v príprave na investičné zámery, ktoré sme rozbehli. Aj tu nás zatiaľ brzdia kompetentné úrady a obmedzená činnosť administratívy a štátnych orgánov. Ide predovšetkým o novú bytovku, ktorá je už dokončená. Podali sme všetky žiadosti, aby sme mohli bytovku prevziať od investora a zhotoviteľa do majetku obce, čo

podmieňuje pridelenie týchto nájomných bytov záujemcom. Verím, že sa tak udeje čím skôr. Aj pri plánovanom detskom ihrisku obec splnila všetky podmienky na získanie potrebnej dotácie, prostredníctvom Miestnej akčnej skupiny Žiar. Teraz všetko závisí od Pôdohospodárskej platobnej agentúry. Bojím sa, že to brzdi značná miera byrokracie. Aj oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií by sa mala čoskoro rozbehnúť. V apríli plánujeme vyhlásiť verejné obstarávanie na dodávateľa prác a hneď ako nájdeme najvýhodnejšieho zhotoviteľa, začneme s realizáciou. Pokročili sme aj pri riešení predaja nehnuteľností z majetku obce. Nedávno sme otvárali obálky s ponukami, za prítomnosti komisie. Vytvorili sme ju z poslancov obecného zastupiteľstva, aby bol predaj plne transparentný. Výsledky ešte podliehajú schváleniu obecným zastupiteľstvom, ktoré sa uskutoční v tomto mesiaci.

Velmi ma mrzí, že pravdepodobne nebudeme zatiaľ môcť zorganizovať kultúrne, spoločenské aj športové podujatia. Nevieime, kedy sa opäť rozbehnú futbalové súťaže. Obávam sa, že v lete sotva budeme môcť zorganizovať tradičný futbalový turnaj neregistrovaných hráčov spojený s TOP gulášom. Každoročne ho usporadúva Občianske združenie Hornonitrie, za účasti družstiev členských obcí združenia. Zvlášť ma škrie, že pravdepodobne sa

Náš život sa v tomto období podstatne zmenil. Všetci sme inak plánovali prežiť nielen vianočné obdobie, tiež Veľkú noc i celý tento rok. Informáciám o chorobe COVID-19 v Číne sme ani nevenovali veľkú pozornosť. Spoliehali sme sa, že nás sa to nedotkne. Netrvalo dlho a všetko sa zmenilo. Od vlaňajšieho marca boli na celom Slovensku prijaté opatrenia, ktoré sa dotkli nášho bežného života. Ulice zostali tiché, opustené. Niektorí školáci sa možno zo začiatku tešili, že škola je zatvorená. Mnohí rodičia riešili prácu z domu a zároveň učenie so svojimi ratoľstami. Dôchodcovia zasa, ako zostať doma.

S RÚŠKOM NA TVÁRI

Keď sa náhodne stretne, tak s rúškom na tvári. Sviatočné dni sú pre všetkých iné, tradície museli ustúpiť. Snažíme sa byť súdržní a zodpovední, aby sme pandémie koronavírusu zvládli. Máme čas na prehodnotenie priorit nášho života. Tešíme sa na telefonáty od detí, priateľov, známych. Chýba nám osobný kontakt, ale veríme, že spoločne všetko zvládneme.

Milí naši spoluobčania, ak máte nejaký zážitok alebo udalosť, ktoré boli ovplyvnené koronavírusom a chceli by ste sa s nimi podeliť, napíšte nám. Príspevok pošlite na e-mailovú adresu, ktorú nájdete v tiráži, alebo vhodte do bielej schránky na obecnom úrade. Spoločne si želajme pevné zdravie, aby sme si po skončení všetkých obmedzení mohli pri stretnutí podať ruku a objat tých, ktorých máme radi.

Edita Grossová

neuskutoční ani májové rodinné stretnutie, tradičný výlet pod horu, ktoré sa nám pred dvomi rokmi podarilo úspešne obnoviť. Aj v tomto roku je ohrozený Deň obce, ktorý sme po prvý raz zorganizovali v auguste 2019. Bol spojený s oslavami 680. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Vlni sme v tejto tradícii chceli pokračovať a zároveň ho spojiť s oslavami SNP, vrátane partizánskej vaty. No žiaľ, hoci už bol pripravený aj bohatý kultúrny program, museli sme celé podujatie kvôli protipandemickým opatreniam zrušiť.

Buďme však naďalej optimisti. Nezostáva nám nič iné ako prísne dodržiavať hygienické opatrenia a veriť, že svojou disciplinovanosťou sa nám napokon podarí nad vírusom zvíťaziť a vrátiť sa k normálnemu spôsobu života.

Juraj Stiffel, starosta

Komisia pri otváraní obálok s ponukami na kúpu nehnuteľností. Foto: (pre)

STAROSTI PODNIKATEĽOV A ŽIVNOSTNÍKOV

Pandémia zasiahla každého. Obrala nás o naše práva, o slobodu stretávať sa s našimi blízkymi, zmenila naše zaužívané zvyky. Pod neustálou hrozbou smrteľnej choroby sme sa museli podriadiť prísny opatreniam. Pociťujeme to každý individuálne. Ale možno viac ako jednotlivcov postihla pandémia podnikateľov a živnostníkov, ktorí sú zároveň zamestnávateľmi. Nie je tomu inak ani v Malinovej. Oslovili sme väčšinu z tých, ktorí pôsobia v našej obci, aby povedali ako prežívajú túto dobu, s akými problémami museli a stále musia zápasit'.

Spoločnosť NESPA s. r. o. funguje už 20 rokov. Poznáme ju podľa značky Promenáda, pod ktorou sú najmä jej kúpeľné oblátky známe doma aj v zahraničí. „Rok 2020 bol pre nás ťažký. Vplyvom pandémie, na ktorú nebol nikto pripravený, došlo k niekoľkým zmenám. Produkcia našej spoločnosti je závislá od fungovania slovenských kúpeľov. Po príchode pandémie kúpele buď nefungovali, alebo pracovali v obmedzenom režime, pri veľkom znížení návštevníkov. To malo vplyv na produkciu našich výrobkov. Vzhľadom na to sa naše tržby od marca do decembra 2020 znížili o 50 až 60 percent“, informovala konateľka spoločnosti

Adriana Nesládková. „Zamestnanosť sme sa však snažili udržať. Pracovný pomer sme ukončili iba pracovníkom, ktorí mali zmluvu na dobu určitú. Stáli, niekoľkoroční zamestnanci, u nás ďalej pracujú. V tomto období sme sa zamerali aj na vlastnú výrobu dezinfekčných prostriedkov pod značkou DENZIN. Tým sme sčasti vyriešili náplň práce pre našich ľudí. Z dôvodu epidemiologickej situácie pracujeme v prísnom režime vzhľadom na pracovnú a osobnú hygienu. Pomoc od štátu je stále nedostatočná, preto sme boli nútení výpadky z tržieb riešiť vlastnými zdrojmi. Veríme, že situácia sa bude zlepšovať. Dáva nám nadej aj skutočnosť, že kúpele budú mať v programe novinku, liečbu postkovidových pacientov. To môže zvýšiť ich naplnenosť a tak aj záujem o naše výrobky“, dodala konateľka.

S podobnými problémami bojuje aj ďalšia malinovská firma, MEDEX, s. r. o. Jej ručne vyrábané a zdobené medovníky chutia aj v Česku, Nemecku, či Rakúsku. Ešte začiatkom minulého roka zamestnávala 27 pracovníčok, prevažne z Malinovej. V súčasnosti ich tam pracuje už iba sedem. „V prvom polroku sme ešte naplňali staršie zákazky, ale potom, takmer zo dňa na deň, prakticky všetci odberatelia odskočili. Boli totiž zakázané všetky kultúrne, športové

a spoločenské podujatia nielen u nás, ale aj v Európe. Nám zostali značné zásoby surovín a teda aj veľké ekonomické straty,“ konštatovala konateľka spoločnosti Andrea Sílešová. „Vzhľadom na výzvu vlády a sľúvanú pomoc, zachovať pracovné miesta, sme nikoho z ľudí neprepustili. Vládna pomoc síce prišla, ale len v takom rozsahu, že to sotva postačovalo na povinné odvody. Vlastne sme tie peniaze štátu vrátili. Na mzdy sme použili prostriedky, ktoré sme mali pripravené na nákup nového stroja. Až potom viaceré naše pracovníčky dobrovoľne rozviazali pracovný pomer, niektoré zostali doma v karanténe, iné sa museli starať o školákov. Časť sa prihlásila na úrade práce, alebo si našli inú prácu. Dúfam, že sa už čoskoro uvoľnia prísne opatrenia, vrátia sa stáli zákazníci a opäť rozbehneme výrobu naplno. Preto očakávam, že sa skúsené pracovníčky, ktoré odišli, vrátia. Mrzí ma, že zatiaľ nechcú predávať naše výrobky zahraničné obchodné reťazce pôsobiace na Slovensku, dokonca ani slovenská COOP Jednota. Aj preto od apríla zriaďujeme vlastnú predajňu perníkov, aby si ich ľudia mohli prísť zakúpiť k nám do Malinovej“, uzavrela A. Sílešová.

Na nedostatočnú pomoc štátu sa sťažujú aj živnostníci, poskytujúci reštauračné služby. Po zatvorení interiérov a zákazu predaja piva a ďalších nápojov, sú ich straty na tržbách takmer stopercentné. Penzión pod lipami, podľa slov Berty Mokrej, iba občas na objednávku pripravuje nejaké jedlo. Bez príjmov za ubytovanie to ani zďaleka nemôže pokryť čo i len prevádzkové náklady.

Podobne sa vyjadril aj Juraj Richter majiteľ hostinca Cachovanka. Musel prepustiť dvoch zamestnancov. Malou náplastou je, že prezieravo, počas prvej vlny pandémie, využil zatvorenie prevádzky na rekonštrukciu interiéru a vybudovanie modernej kuchyne. Teraz môže zabezpečovať rozvoz pizze, prípadne iných jedál či nápojov priamo zákazníkom. Tiež mu to nepostačuje ani na pokrytie bežných nákladov. Straty na tržbách predstavujú viac než 80 percent. Pridáva sa aj Richard Matuška, majiteľ zariadenia Peklo pub. Ani prevádzka Tiposu, ktorá jediná funguje, nemôže byť náhradou za predaj, napríklad piva. „A pomoc od štátu žiadna!“ Postáždžoval sa.

Aj Štefan Šemrinec, majiteľ Autoservisu, pocítil podstatný pokles záujmu jeho služby. Uvedomuje si, že ľudia v týchto časoch oveľa menej jazdia na svojich autách.

Podnikatelia a živnostníci svorne tvrdia, že prežívajú najťažšie časy. Pociťujú to oni, ale aj ich zamestnanci a my všetci. Preto právom očakávajú múdre rozhodnutia vlády, aby sa táto kríza čím skôr skončila...

Archívna snímka z výrobnéj dielne spoločnosti Medex. Foto: autor

CHÝBA OBECNÉ MÚZEUM

Za posledných desať rokov na obecnom úrade pribudli zbierkové predmety, ktoré ochotne darovali obyvatelia Malinovej alebo sa našli pri bádateľských činnostiach. Zachovala sa aj časť dokumentov a fotografií z Pamätnej izby revolučných tradícií zriadenej v roku 1978 v dome po Jurajovi Schönovi, ktorý ho daroval obci. Po roku 1990 však expozíciu zrušili. Zbierku historicky cenných predmetov má aj ZO SZPB Malinová, najmä z obdobia druhej svetovej vojny.

Ak máme zachovať tieto predmety, ktorých časť v súčasnosti možno vidieť vo vitrínach

na chodbe obecného úradu a chceme zároveň rozširovať zbierku, je najvyšší čas hľadať priestory na zriadenie obecného múzea. Vhodné by na to určite boli staré domy s ešte pôvodnou zachovanou architektúrou. Určite by pomohlo, keby poslanci obecného zastupiteľstva zväžili možnosti odkúpiť vhodnú nehnuteľnosť a možno by prispeli aj niektorí rodáci zo zahraničia, ako to bolo v Tužine či iných obciach. Ak nám záleží na histórii a chceme zachovať minulosť aj pre ďalšie generácie, tak obecné múzeum v Malinovej určite chýba.

I. Balážová

Pripravil: P. Remiáš

JUBILANT JOZEF PASTOROK

Mal šesť rokov, keď sa rok po vojne spolu s rodičmi z rodnej dediny Ihráč v Žiar-skom okrese, prísťahoval do Malinovej, vtedy ešte Cachu. V decembri minulého roka oslávil okrúhlu osemdesiatku. Za celý doterajší aktívny život zanechal v našej obci hlbokú nezabudnuteľnú stopu. Poznáme ho ako obetavého verejného činiteľa, dlhoročného starostu, funkcionára aj športovca...

Vyučil sa za automechanika, ale stal sa z neho vodič z povolania. Približne desať rokov pracoval ako šofér autobusu okrem iného aj na trase Prievizda – Malinová. Potom presedlal na kamión. Prešiel cestami mnohých štátov Európy a tovar vozil aj do arabských krajín - Sýrie, Iránu a Iraku. Najazdil 1,5 milióna kilometrov bez nehody. V roku 1990 priamo od volantu bez váhania prevzal uvoľnené starostovské kreslo. V roku 1991 sa totiž vzdal funkcie starostu Rudolf Schön. Jozef bol v tom čase poslancom obecného zastupiteľstva. Keďže o starostovské kreslo nemal nikto záujem, ujal sa tejto funkcie on. Malinovej totiž hrozila „nútená správa“. Obec by pričlenili k Nitrianskemu Pravnu, alebo možno ku Chvojnicu. Ľudia ho vtedy už dobre poznali ako predsedu Telovýchovnej jednoty Partizán. Osvedčil sa však aj ako starosta, hoci prvé dva roky pracoval v úrade na pol úväzku. Zvyšok času ešte krútil volantom. V nasledujúcich riadnych komunálnych voľbách ho ľudia už zvolili za starostu, samozrejme na plný úväzok. Starostom bol opakovane nepretržite až do roku 2002. Veci verejné mu ani potom neboli ľahostajné a ďalšie tri volebné obdobia bol ešte poslancom.

Na roky, keď bol na čele obce, rád spomína: „Podarilo sa nám dokončiť vodovodnú sieť, uskutočnili sme generálnu opravu elektrickej siete a viaceré komunikácie v obci dostali asfaltový povrch. Začiatkom deväťdesiatych rokov boli v obci iba štyri služobné telefóny. Potrebné teda bolo rozšíriť telefónnu sieť. Potom už mohol mať telefón každý, kto mal záujem. A ten bol veľký. V obci pribudlo dovedna 160 súkromných telefónov,“ hovorí Jozef Pastorok.

No najviac je hrdý na to, že sa mu podarilo naštartovať plynofikáciu, ktorú dohotovili po skončení jeho funkčného obdobia v roku 2002. Ale jedno ho mrzí, že

Malinová ešte nemá kanalizáciu. Hoci za jeho „starostovania“ sa mu podarilo vybaviť štátnu dotáciu vo výške 4,5 milióna Kčs a aj začať s výstavbou kanálového zberača. V jednej časti obce je v zemi položených 350 metrov potrubia. „Lenže potom na pokračovanie výstavby už štát peniaze nedal. Uprednostnil iné projekty. Takto sú v zemi utopené nielen milióny štátnych peňazí, ale tiež prostriedky, ktoré musela investovať obec. Zostali však projekty. Možno keby sa oprášili a našli by sa peniaze, kanalizáciu by sme mohli dostávať...“ konštatuje Jozef so smútkom, že sa dobrá vec nepodarila.

Od prvého kopnutia do lopty bol futbal jeho celoživotnou láskou, ktorej sa venoval ako aktívny hráč, neskôr ako funkcionár. V rokoch 1965 až 1970 patril medzi aktívnych hráčov a vo funkcii predsedu TJ pôsobil celých 20 rokov. Je stále členom TJ Partizán Malinová a kým mu zdravie dovolí, je vždy rád na ihrisku „medzi svojimi“. Trochu ho mrzí, že futbal má teraz nútený prestávku.

Vlastenecké presvedčenie ho priviedlo do radov členov SZPB v Malinovej. Je aj členom výboru Klubu dôchodcov. V každej pozícii sa prejavuje ako človek s morálnymi a etickými zásadami a tiež ako kamarát, vždy ochotný pomôcť.

V roku 2009 dostal Cenu obce za významné hospodárske výsledky a zásluhy na všestrannom rozvoji obce. Pri príležitosti osláv I. písomnej zmienky o obci v roku 2019 získal Cenu starostu obce za celoživotnú úspešnú a zásluhnú činnosť v rozvoji športu a za šírenie dobrého mena obce.

Pri príležitosti významného životného jubilea Jozefovi Pastorkovi poprial starosta obce Juraj Stiffel blahoprajným listom všetko dobré a veľa zdravia aj v mene poslancov, obecného úradu a ZPOZ-u. Vyjadril v ňom vďaka za jeho celoživotnú prácu.

Srdečne blahoželáme, prajeme pevne zdravie a ďakujeme! (ib, pre)

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

ROZLÚČILI SME SA

Vo februári sme sa rozlúčili s pani **Jolanou Kmeťovou rod. Schönovou**. Vo veku nedožitých 80 rokov podľahla zákernej chorobe. Svoj život zaplnila činnou prácou a nesmiernou starostlivosťou o rodinu. Ako dobrá a uvedomelá občianka pomáhala pri zveľadovaní obce, bola aktívnou členkou Slovenského zväzu žien, Únie žien, Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a Klubu dôchodcov. Pôsobila dlhé roky v ženskom spevokole Zlatava. Svojou činnou prácou dala svojmu okoliu veľa ľudskej lásky a pochopenia, príklad, ako správne kráčať životom.

V marci vo veku 65 rokov podľahol vážnej chorobe a ochoreniu na COVID-19 **Viliam Stiffel**. Rodák z našej obce, od ranej mladosti sa venoval futbalu ako aktívny hráč a potom ako skalný fanúšik. Pracoval v bani, neskôr v stavebníctve. Rád sa stretával s kamarátmi, pomáhal ľuďom, rodine. Pre ťažké zdravotné problémy posledné roky strávil v Centre sociálnych služieb Bôrik.

Vo veku 64 rokov nás opustila **Sylvia Schöňová, rod. Krebesová**. Podľahla vírusu COVID-19. Jej život bol naplnený predovšetkým starostlivosťou o svoju rodinu. Doopatrovala rodičov aj svojho manžela, ktorý zomrel v apríli minulého roka.

Češť ich pamiatke!

ŽIVOTNÉ JUBILEÁ:

V prvom štvrtroku 2021 oslávili svoje okrúhle životné jubileá naši spoluobčania:

JANUÁR:

Ján Schön - 65 rokov, Anna Krebesová - 70 rokov

FEBRUÁR:

Mariana Vicianová - 50 rokov, Alena Stiffelová - 55 rokov, Júlia Elischerová - 60 rokov, Milan Priehoda - 60 rokov, Anna Mikulová - 70 rokov, Milan Vician - 75 rokov

MAREC:

Janka Šamajová - 55 rokov, Daniela Remiašová - 70 rokov

VŠETKÝM JUBILANTOM SRDEČNE BLAHOŽELÁME!

Poplatky za komunálny odpad sa zatiaľ nezvyšujú

Nové nariadenie aj kontajnery

Prvým dňom tohto roka nadobudlo účinnosť všeobecne záväzné nariadenie (VZN) obce Malinová o tom, ako majú občania nakladať s komunálnym odpadom a s drobným stavebným odpadom. Zmena VZN vyplýva z legislatívnych zmien v zákone 79/2015 Z. z. o odpadoch. (VZN č. 1/2021 nájdete na www.malinova.sk)

Toto nariadenie platí pre komunálny odpad vrátane jeho zberu a prepravy, určuje, čo robí so zmesovým odpadom, drobným stavebným odpadom, biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom, biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom, elektro odpadmi z domácností, použitými prenosnými batériami a akumulátormi, liekmi, jedlými olejmi a tukmi, objemnými odpadmi s obsahom škodlivín.

VZN ďalej upravuje, ako sa budú budovať kontajnery, ako sa bude vykonávať zber a ako budeme nakladať s biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom z domácností. Novinkou je práve povinnosť zaviesť zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností (§ 81 ods. 21 zákona). V Malinovej sa bude zber kuchynského odpadu vykonávať len pri bytovkách starej i novovybudovanej, do 120

litrových zberných nádob. Ostatní občania budú aj naďalej využívať kuchynský a biologický odpad na kompostovanie.

Ďalšou novinkou je, že končí zber papiera a kartónov do vriec. Na túto komoditu sú v obci rozmiestnené čierne kontajnery. Okrem toho, ako informoval starosta, potešiteľné je, že poplatky za komunálny odpad sa v roku 2021 v obci nezvyšujú!!! „Ale nemusí to tak byť aj v budúcnosti. Štatistiky sú neúprosné. Vlni sme v obci vyprodukovali 332 ton komunálneho odpadu, ale vytriedili sme z neho len niečo málo viac ako 79 ton, čo predstavuje približne 23 percent. Je to podľa požiadaviek málo. Vo väčšine obcí dosahujú podiel vytriedenia viac než 30 percent. Poplatky za uloženie odpadu na skládku sa odvíjajú od percentuálnej hodnoty miery triedenia, ktorú samospráva dosiahla v minulom roku a ignorovanie potreby triediť odpad spôsobí nárast nákladov samosprávy a dotkne sa i občanov. Musíme sa preto v obci snažiť prisnejšie separovať druhotné suroviny. Podľa toho sa totiž bude vypočítavať aj poplatok za odvoz a uloženie komunálneho odpadu“, zdôraznil starosta.

(red)

CACHOVCI - TAKÍ SME BOLI, TAKÍ SME

O rómskej rodine

Nedávno sadili dvaja muži v Parku rodákov na cintorine v Malinove stromček. Štíhlu brezu. Vykopali jamu, naliali do nej vedro vody, zasykali korene, dobre utlačili. Bratia Anton a Jozef Žigmundovci, malinovskí Rómovia. Takto symbolicky, aj v mene svojich súrodencov, rozhodli potvrdiť, že hoci sa všetci rozleteli po svete, predsa tu, v tejto dedine, majú svoje korene. Tu získali dobrý štart do života. K týmto koreňom sa radi vracajú. „Malinová je skutočne výnimočná dedina“, rozhovoril sa starší z bratov, Anton. Nikdy sme nepocítili, že by sa na nás niekto zle pozeral kvôli farbe kože. Ľudia sú tu družní, žičliví.

Všetko sa začalo odvíjať od starého otca Antona Baláža. Narodil sa ešte koncom 19. storočia. Bol dedinským kováčom, zručným remeselníkom. A vážili si ho. Bol ľavičiar, s pokrokovými názormi. Spolu s viacerými Cachovcami odišiel počas krízy na roboty do Nemecka. Bol veľmi pracovitý. Z toho čo zarobil, postavil v dedine aj ich dom. Z pálených tehál. To bola vtedy rarita.

Tonkov otec Ján Žigmund pochádzal z neďalekého Poluvsia. V mladosti bol pastierom husí. Do školy hodil iba v zimných mesiacoch. Aj tak patrili medzi najlepších žiakov. Neskôr sa zahľadel do krásnej Heleny Balážovej, vzali sa. Lenže prišla vojna. Otec musel narukovať. Odvelili ho na východný front. Tam jeho špeciálna jednotka strážila strategické objekty. Zakrátko celú jednotku Nemci stiahli, bola nespofahlivá. Mali ich preveliť do Talianska, kopať zákopy. Radšej zbehol z armády. Až do konca vojny sa musel skrývať. Boli by ho popravili...

Po vojne pracoval v Jáchymovských uránových baniach. Potom sa vrátil domov a fárar v Bani Mier. Stal sa z neho zmenový predák. Lenže v bani takmer prišiel o život. Zával. Prežil v ňom 24 hodín. Odniesla si to chrbtica, lekári ho už do bane nepustili. Všetky svoje deti nabádal, aby sa dobre učili. Vo vzdelaní videl ich budúcnosť. Sám si v štyridsiatke urobil chemickú priemyslovku. Jeho deti ho poslúchli. Päť z ôsmich súrodencov je vysokoškolsky vzdelaných. Staršie sestry Marienka a Lydka patrili už v základnej škole medzi jednotkárky. Staršia pracovala v Litvine ako laborantka a mladšia sa stala prvou zdravotnou sestrou v Malinove. Tonko,

ČRIEPKY Z OBECNEJ KRONIKY

Rok 1946

- Bola založená miestna organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, mala 105 členov
- Bubeníkom v obci bol Pavol Bobok
- Podľa starého zvyku vedenie národného výboru nariaďovalo povinné práce pre obec tzv. „poriadky“. Na výpomoc obecnému nočnému strážnikovi bol povinný na službu nastúpiť jeden člen rodiny
- Krčmu mal v obci Ján Richter
- v máji sa uskutočnil prvý „výlet pod horu“ v deň I. výročia oslobodenia ČSR

Spracovala I. Balážová

najstarší zo šiestich bratov, sa tiež nedal zahanbiť. V deviatej triede mal na vysvedčení iba jednu dvojkou. Zo slovenčiny. „Pre ten tvoj „škrabopis“, povedala učiteľka. Chcel študovať, ale nemohol finančne zaťažiť rodinu. Rozhodol sa pre banícke učilište v odbore banský elektrikár. Už ako druhák zaraboval, pretože bol mimoriadne zručný. Aj plánoval, že zostane v bani pracovať. Nedovolili mu podpísať úväzok namiesto vojenčiny. Pocítil dôsledky vtedajšej Šikovej ekonomickej politiky. Stratové bane sa mali zatvárať. Vyučených baníkov a tobôž elektrikárov nebudú v baniach potrebovať...

V Domažliciach si teda obliekol vojenskú uniformu. Tam si hneď všimli šikovného vojačika. Stal sa z neho špičkový rádiotelegrafista. To bol začiatok jeho novej životnej dráhy. Rovnošatu totiž potom desiatky rokov nevyzliekol. Stal sa policajtom, postupoval po rebríčku vyššie a vyššie, vyštudoval právnickú fakultu. Do dôchodku odišiel z funkcie riaditeľa odboru na Prezidiu policajného zboru v Bratislave, v hodnosti plukovníka...

Aj mladší bratia splnili otcovo želanie. Rudko sa ako vojenský prokurátor, v hodnosti podplukovníka, dostal až do Prahy na ministerstvo obrany. Janko zasa odišiel na stavbu mládeže Tušimice. Tam aj zostal, pracoval vo funkcii prevádzkového inžiniera tamojšej povrchovej bane. Jožko študoval popri zamestnaní na vysokej škole ekonomickej a donedávna pracoval na generálnom riaditeľstve baní v Prievidzi. Najmladší Ivanko, ako poľnohospodársky inžinier zakotvil vo výskumnom ústave. A ešte Jarko. Vojak z povolania. Ako podplukovník pracoval takisto na Ministerstve obrany v Prahe. Žiaľ, v marci tohto roku zomrel.

„Už aj pravnúčatá idú v našich šľapajách. V našej košatej rodine máme chirurgičku, informatika, právničku, ekonóma,pravnu, Janko, je talentovaný hudobník,“ s hrdosťou hovorí Anton, ktorého v poslednom období čoraz častejšie vídať v Malinovej.

Breza v Parku rodákov utešene rastie...

Z pripravovanej knihy

OBČAN SA PÝTA...!

Viacerým obyvateľom prekáža, že sa po obci často voľne pohybujú psy a že zanechávajú po sebe exkrementy. Obyvateľka, ktorá nechce byť menovaná sa pýta, či s tým miení obec niečo robiť. Veľmi je to pre ňu nepríjemné, keď chce pokosiť trávu pred svojím rodinným domom.

Starosta J. Stiffel: **„Každý majiteľ je za svojho psa zodpovedný. Teda aj za to čo po sebe zanechá, keď ho venčí. Je vždy povinný to odpratáť. Okrem toho sa psy nemôžu voľne, bez majiteľa pohybovať po obci. S podobnými problémami sa stretávajú aj v iných okolitých obciach občianskeho združenia Hornonitrie. Pripravujú preto opatrenie na odchyt túlavých psov, ktoré by potom mali byť sústredené v centrálnej stanici v Nitrianskom Pravne. Majiteľa to bude stáť minimálne sto eur.“**

CACHOVINY

Pivo s čiapkou

Oj ako pivkárom už pol roka veľmi chýba krigeľ čerstvo načapovaného horkého moku. Všetky krčmy sú zatvorené, „pípy“ nadobro zaschnuté, až máš z toho pípeť. Otvoriš si doma fľaškové, ale takú peknú bielu čiapku, ako krčmári veru nedokážeš vykúzliti. Pred pár dňami povolili predávať čapované pivo cez okienko. Ale len v plastovom pohári a vypíť ho „na stojaka“. Také pivo je veru pre štamgastov málo chutné. Pena rýchlo padne. Ale povára sa, že vraj dvaja bývalí pravidelní návštevníci Cachovanky s takýmto „suchým zákonom“ už dávnejšie vybabrali. Osamostatnili sa. Zainvestovali, kúpili si vlastné výčapné zariadenia, aj s chladiacim systémom a pivo si čapujú vo svojej pivnici. Ujde sa aj utajeným návštevníkom, čo to stihnú ešte pred zákazom vychádzania. Domáce čapované chutí. Najskôr si údajne narazili „iba“ tridsiatku, ale už ich videli kotúľať domov aj päťdesiatlitrové pivné súdky...

-r-

ZAMYSLENIE

Aj vo vás sa už prebudila jar? Uvedomila som si to, keď som na dvore počula spev sýkorky a drozda. Keď som pocítila závan teplého vzduchu a vychutnala slnečné lúče. Sú ešte klamlivé, ale veríme, že slnko už zimu nadobro premôže. Prežívame čudné dni „dobu kovidovú“ Chýba nám živý ľudský spev, živý kontakt a interakcia. Vraciame sa viac ako inokedy k spomienkam. Chcela by som sa s vami podeliť so spomienkou na čas pred sedemdesiatimi piatimi rokmi. Na rok 1946, keď bol v našej obci založený Zväz slovenských partizánov, ktorý sa neskôr premenoval na SLUB a v 50. rokoch na Zväz protifašistických bojovníkov. Tohto roku si teda zväz pripomína okrúhle jubileum. Žiaľ bez osláv, bez pátosu, bez stretnutí. Ale je tu spomienka na našich predkov, spoluobčanov, ktorí sa nedožili slobodnej jari roku 1945 a na tých, ktorí hrôzy vojny prežili. S nádejou na lepší, pokojnejší čas hľadeli na budúce roky, ktoré ich po vojne čakajú. Nesvietilo im vždy slnko nad hlavou, neprial im osud vždy len pekné dni. Žili život tak, ako im ho každodennosť prinášala. Tento kolobeh sa ani dnes nemení. Život je preto životom, že sa musí žiť...

Jukyta Snohová